

Parmantig paraderen door Antwerpen

In het spoor van olifant Emanuel

Tekst: Hettie van der Ven

Nonchalant schudt hij nog wat peperkorrels van zijn poten en dan stapt hij fier uit het laadruim van het Portugese handelsschip. Emanuel. Even later paradeert de kolos parmantig door de binnenstad van Antwerpen. Zeelui, gildebroeders en kooplieden kijken verbaasd op. Op de bouwplaats van het nieuwe stadhuis wordt het werk even stil gelegd. Kinderen schieten angstig weg achter de rokken van hun moeder en de meest dapperen voeren het grijze gevaarte appels. Het is halverwege de zestiende eeuw en Antwerpen is het centrum van de wereld. De stad bruist, bouwt, werkt en waakt. En de stad krijgt bezoek. Van Emanuel, een olifant.

Het bovenstaande is geen sprookje maar geschiedschrijving. 'Anno 1563, doen quam Antwerpen tschepe eenen olifant vuyt Portugael, oudt by de negen jaeren, hooge acht voeten; desen olifant hiet Emanuel', zo staat er geschreven in de 'Chronycke van Antwerpen' uit 1843. Ook Inge Schoups, directeur van het stadsarchief Antwerpen, bevestigt het bestaan van Emanuel. "De mensen gaven hem bier", zo vertelt ze. Het verhaal gaat echter dat Emanuel daar nuffig zijn slurf voor ophaalde. Hij had een voorkeur voor wijn.

Wat zag Emanuel in 1563 tijdens zijn verkenningstocht door de stad? Welke plekken deed hij aan en waar verwonderde hij zich over?

Ik voel me bekeken. Ik word beloerd. Het is dat gevaarte. Zo hoog, zo rank en elegant. Veel meer dan honderd meter hoog, trots wakend over haar stad. De mensen hier praten er met liefde over. 'Ons Lievrouwke' wordt ze genoemd. Kijk nou, wat een enorme deuren, precies mijn maat. Ik ga even binnen kijken. Hé, dit is gek. Ik loop onder mezelf door! Die dikke grijze poten heb ik ook en die bogen daarboven, precies de kromming van mijn rug. Ik voel me hier thuis. Nu weer even wat buitenlucht. Wat een kabaal hier. Goh, dit wordt wel prachtig zeg. Maar kijk een eens uit met al die stenen boven mijn tenen. Wat nou: 'Uit de weg, hier wordt een stadhuis gebouwd'? En wie is die meneer daarboven? Silvius Brabo? Die verjaagde toch de brute reus die handen afhakte van zeelui op de Schelde die weigerden tol te betalen? Misschien weet ik nu wat ik onderweg heb zien drijven. Even verder kijken. Wat is dit voor krappe bedoening? De Vlaeykensgang? Ik kan hier mijn kont niet keren en struikel over de schoenen. Ik ben toe aan rust en lieve dames. Ach hier, in het Begijnhof. Wat een oase. Ik hoor alleen de duiven en de klokken van de kathedraal. Kijk die nonnetjes eens naar me loeren vanuit hun kleine huisjes. Ze slaan een kruis en zwaaien me toe. Ik voel me welkom.

Dit is wel een sprookje. Een fantasie. Mijmeringen over de avonturen van Emanuel. Zo zou het geweest kunnen zijn. Ook anno 2016 is het voor mens en dier nog heerlijk om 'parmantig te paraderen' door het historische hart van Antwerpen. Nog altijd torent de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal boven de stad uit. Inmiddels zou Emanuel klem komen te zitten in de smalle, glazen toegangsdeur tot het middenschip en zonder geld kom je er ook niet meer in, maar je kunt nog steeds ronddwalen om die pilaren als olifantenpoten en je verwonderen over de imposantheid. Het stadhuis op de Grote Markt is inmiddels af. Sinds de contrareformatie staat stadsheld Brabo niet meer óp, maar voor het stadhuis, immer wakend over de stad. Gildebroeders lopen er niet meer door de straten, maar de gildehuizen sieren nog altijd het straatbeeld. De schoenmakers uit de Vlaeykensgang zijn vertrokken en hebben plaatsgemaakt voor stemmige bistro's die kaaskroketten en chocoladetaart serveren. Het Begijnhof is nog steeds een oase van rust. Geen zwaaiende nonnen meer, maar wel het klokgelui en de duiven. Antwerpen is royaal uit haar stadsmuur gegroeid. Tijden veranderen. Maar gelukkig, veel van het goede blijft en wordt gekoesterd. Zeker ook in Antwerpen. Nog altijd een stad om doorheen te struinen en op te snuiven. Vijf eeuwen geleden al, op vier grijze poten als pilaren, en nu nog steeds, met een rugzak op en een camera in de hand. Verwondering en schoonheid zijn van alle tijden.

Praktische informatie

De Onze-Lieve-Vrouwenkathedraal aan de Handschoenmarkt is dagelijks te bezoeken. Entreprijs: zes euro. Het vlakbij gelegen stadshuis aan de Grote Markt viert tot 31 maart 2017 zijn 450ste verjaardag met de gratis tentoonstelling 'Het bekendste huis van de stad'. De Vlaeykensgang is toegankelijk via een onopvallend poortje aan de Oude Koornmarkt. Het Begijnhof ligt aan de Rodestraat en is iedere dag tot 18.00 uur geopend.

Streamer:

'Ik kan hier mijn kont niet keren en struikel over de schoenen. Ik ben toe aan rust en lieve dames.'